

Cô đứng trước anh cháy rục như đóa hoa hồng, như bông hoa táo đang e ấp đợi chờ, trông cô đẹp tuyệt vời chẳng khác gì một thiên thần kiều diễm.

– Thật kì lạ sao tim mình chưa vỡ! Thật kì lạ sao mình không mất trí.

Những giọt nước mắt đọng trên hàng lông mi ánh lên lóng lánh trông chẳng khác gì hạt kim cương bao quanh đôi mắt màu da trời xanh biếc.

– Jagna thân yêu ơi! – ở đâu đó tận đáy tim anh bật ra tiếng gọi thiết tha.

Cô quỳ trên luống đất, ép sát người vào đầu gối anh và ngược nhìn lên mắt anh – một vực lửa sâu thẳm, đôi mắt xanh biếc mênh mông như bầu trời và cũng thẳm sâu như bầu trời không đáy, đôi mắt làm say sưa như những nụ hôn, đôi mắt vừa cảm dỗ vừa trong trắng ngây thơ đến kì lạ.

Anh rung động mãnh liệt và như để bảo vệ mình trước các trò phù thủy vội lập cập liệt kê mọi tội lỗi của cô, không bỏ sót bất cứ điều gì mà mẹ anh đã kể. Cô vừa ướm từng lời vừa không dời mắt khỏi anh, song cô chẳng thể hiểu được bao nhiêu, bởi chỉ quan tâm đến duy nhất một điều, rằng giờ đây đang ngồi trước mặt cô là người đàn ông vượt trên tất cả mà cô đã lựa chọn, rằng người ấy đang nói cái gì đó, rằng mắt người ấy tỏa sáng long lanh và cô đang quỳ trước người ấy như quỳ trước một ngôi đền và cầu nguyện bằng niềm tin vô bờ bến vào tình yêu nồng cháy.

– Hãy nói đi, Jagna ơi, rằng tất cả đều không đúng, hãy nói đi! – anh lấp bắp khẩn cầu.

– Không đúng! Không đúng! – cô xác nhận với thái độ thành khẩn đến mức anh lập tức tin, anh buộc phải tin, còn cô ép sát cặp

vú vào đầu gối anh và vừa đắm chìm vào đôi mắt anh vừa thăm thì thú nhận tình yêu của mình... Giống như trong buổi lễ xưng tội thiêng liêng, cô mở toang tâm hồn mình ra để gột rửa, cô quẳng nó dưới chân anh chẳng khác gì quẳng một con chim làm lạc và cô tha thiết cầu xin được hiến dâng mình cho tình yêu của anh, sẵn sàng chiều theo ý nguyện của anh, làm nô lệ cho anh.

Jasio run rẩy như chiếc lá nhỏ trong cơn giông bão, anh muốn đẩy cô ra và chạy trốn, nhưng chỉ thăm thì bằng giọng nói bất tỉnh mê man:

– Im đi nào, Jagna. Không thể làm như thế được, tội lỗi, im đi nào!

Cuối cùng cô đã im bật, hoàn toàn không còn chút sức lực nào, cả hai người cùng im lặng và cùng lảng tránh mắt nhau, nhưng đồng thời lại siết chặt lấy nhau đến mức cả hai đều nghe được tiếng tim mình và tiếng thở êm đềm nóng hổi của đối phương, họ cảm thấy cực kỳ dễ chịu và vui sướng, nước mắt cả hai đều chảy ra giàn giụa khắp khuôn mặt nhợt nhạt, cặp môi đỏ như son của cả hai đều mím cười, còn tâm hồn cả hai giống như trong lễ Tụng ca đang ngập chìm vào miền tĩnh lặng vô cùng thánh thiện, ngập tràn vào vùng huyền bí sáng lấp lánh ở đâu đó trên trời cao, rồi cùng bay lên cao, cao mãi, vượt lên trên cả thế gian này.

Mặt trời đã lặn và Trái đất bơi trong ánh hoàng hôn rực hồng sáng lấp lánh như những hạt sương dát vàng, muôn loài đều cảm lặng, tất cả đều nín thở và đắm chìm vào tiếng chuông vừa ngân lên lấp lánh lót hương đến các Thiên thần của Chúa, tất cả như đều cất tiếng làm rầm cầu kinh và bày tỏ lòng biết ơn vì ân huệ mà Chúa đã ban cho trong ngày. Hai người đi vào cánh đồng ngập chìm trong ánh hoàng hôn, họ đi dọc theo những dải bờ ruộng đầy hoa,

ngang qua các cánh đồng lúa chín, chạm cả tay vào những bông lúa trĩu nặng rủ xuống đến tận đầu gối, đi trong ánh hồng của vầng thái dương đang lặn và say đắm nhìn vào vùng sâu thẳm của bầu trời bao la dát vàng lóng lánh, và đi cùng với bầu trời trong vắt dưới bảy sắc cầu vồng rực rỡ trên đầu.

Giống như đang làm lễ mi-sa, họ thành kính dâng mình lên Chúa, linh hồn họ run rẩy trong niềm say mê đắm đuối và con tim bay bổng đến tận trời cao của họ cất tiếng hát vang lừng ngợi ca ân huệ của Chúa, trong giờ phút ấy chỉ độc một mình họ tồn tại trên đời.

Họ không nói thêm gì với nhau, không một lời nào, chỉ thỉnh thoảng ánh mắt họ bất chợt gặp nhau như những tia chớp hoàn toàn nguội lạnh không còn ngọn lửa nào từ bản thân toát ra và không còn biết gì về nhau.

Họ cũng không hề biết họ đang hát bài gì, khúc hát ấy tự nó phát ra và cứ thế bay lượn khắp cánh đồng đang chìm vào bóng tối, bay lượn khắp đất trời giống như chú chim hót líu lo.

Thậm chí họ không biết họ đang ở đâu và đi đâu, và để làm gì?

Bỗng nhiên từ đâu đó rất gần một giọng nói cứng rắn khô khốc bật ra ngay trên đầu họ:

– Jasio, đi về nhà!

Anh bừng tỉnh trong chớp mắt. Họ đang đi trên con đường dương, bà mẹ đứng ngay phía trước với bộ mặt dữ tợn và cứng đanh – anh ấp a ấp úng và lảm nhảm vài câu vô nghĩa gì đó.

– Đi về nhà!

Bà mẹ nắm lấy tay anh và giận dữ lôi đi, anh không chống cự, cứ thế ngoan ngoãn bước theo...

Jagna đi sau họ như bị bỏ bùa mê, ngay sau đó bà nhạc công nhặt một hòn đá trên đường và dứ về phía cô với thái độ hung hăng dữ tợn.

– Cút ngay! Cút về chuồng, đồ chó cái! – bà khinh miệt hét to.

Jagna nhìn ra xung quanh và hoàn toàn không biết bà kia nói như vậy với ai, nhưng khi họ đi khuất khỏi tầm mắt, cô lạc lối rất lâu trên đường, và sau đó, khi mọi người trong nhà đã lên giường đi ngủ, cô ngồi dưới chân tường cho đến tận sáng.

Hết giờ này đến giờ khác trôi qua, gà gáy âm ỉ, ngựa hí vang bên các cỗ xe ven hồ, trời hửng sáng, làng xóm bắt đầu thức giấc, người ta ra hồ lấy nước, lừa gia súc đi chăn, có người đã đi làm, có nơi đám đàn bà huyện thuyên trò chuyện, ở đâu đó trẻ con lè nhè khóc, còn cô vẫn ngồi yên một chỗ và mở to đôi mắt mơ giữa ban ngày về Jasio – mơ rằng cô đang nói gì đó với anh, rằng hai người đang nhìn nhau gần đến mức những ngọn lửa ngọt ngào lan tỏa khắp người cô, rằng họ đang cùng nhau đi đâu đó và hát cái gì đó mà cô không tài nào nhớ nổi – và cứ lặp đi lặp lại vòng tròn như thế.

Bà mẹ đánh thức làm đứt quãng những ảo ảnh tuyệt vời đó. Song nguyên nhân chủ yếu là vì Hanka sau khi chuẩn bị lên đường đã đến nhà và chìa tay ra làm lạnh trước với cô, mặc dù còn chưa mạnh dạn.

– Tôi đi Czestochowa, vì thế cô hãy bỏ qua cho tôi, nếu trước đây tôi đã làm điều gì xúc phạm đến cô...

– Cầu Chúa phù hộ vì những lời nói tử tế vừa rồi, song tổn thất thì vẫn là tổn thất! – bà già lầu bầu.

– Chúng ta đừng khơi lại chuyện ấy nữa! Từ đáy lòng tôi thành thật đề nghị với các người hãy bỏ qua cho tôi.

– Tôi không giữ trong lòng mình những nỗi thù hận gì với chị nữa. – bà Dominikowa thở dài nặng nề.

– Tôi cũng vậy! Mặc dù tôi đã bị nỗi đau đớn hành hạ không ít! – Jagna long trọng tuyên bố và sau khi nghe tiếng chuông cất lên lạnh lót, liền đi vào nhà mặc quần áo để đến nhà thờ.

– Các người có biết không, Jasio con ông bà nhạc công cũng đi hành hương đấy. – ngay sau đó Hanka khoe.

Nghe tin ấy Jagna lao ra khỏi nhà trong lúc vẫn còn chưa mặc xong quần áo.

– Bà nhạc công vừa nói với tôi là anh ấy nằng nặc đòi đi Czestochowa! Có một linh mục trẻ cùng đi với đoàn thì chúng tôi càng vui và cũng hãnh diện nữa! Thôi, các người ở lại cùng với Chúa! – chị chia tay với thái độ thân thiện và đi đến nhà thờ, vừa đi vừa thông báo tin mới, đương nhiên là mọi người đều tỏ vẻ ngạc nhiên, riêng Jagustynka lắc đầu nói nhỏ:

– Trong chuyện này phải ẩn chứa điều gì đó! Anh chàng đau tự nguyện đi như thế, không đâu...

Song bây giờ không phải lúc luận bàn về chuyện ấy, bởi phải đến nửa làng tụ tập ở nhà thờ và cha xứ đã bước ra dâng lễ tiễn đoàn hành hương lên đường.

Jasio đứng hầu lễ mi-sa giống như mọi ngày, chỉ có điều hôm nay mặt anh nhợt nhạt hơn và trông có vẻ vô cùng đau đớn, mắt bầm tím và vẫn còn đọng những giọt nước trong vạt trên mi, vì thế cả ngôi nhà thờ như chỉ hiện ra chập chờn trong màn sương, Tereska nằm dang tay như cây thánh giá suốt cả buổi lễ cầu kinh, đôi mắt khiếp nhược của Jagna, mẹ anh ngồi trên chiếc ghế dài sang trọng, và cả những người hành hương cúi đầu nhận lễ phát bánh thánh –

anh nhìn thấy tất cả như qua màn sương, qua những giọt nước mắt cố gắng lắm mới kìm giữ nổi, qua nỗi đau giằng xé tim can và nỗi buồn sâu thẳm.

Cha xứ quản hạt đứng cạnh bàn thờ tiễn biệt những người ra đi, và khi họ đã chen chúc nhau đến đứng trước nhà thờ, cha vẩy nước thánh lên họ và làm lễ ban phước cho họ, ngay sau đó họ nâng cao cây cờ đuôi nheo, cây thánh giá chói ngời dẫn đường ở phía trước, ai đó cất tiếng hát và cả đoàn người khởi hành.

Lipce có những người sau đây đi: Hanka, Marysia nhà Balcerek, bà Klab và con gái, Grzela răng vẩu, Tereska cùng với chồng, những kẻ nguyện suốt cả cuộc hành trình sẽ không đưa lên miệng bất cứ thứ gì nóng, cộng thêm vài tá điền nữa, song nếu gộp cả số người từ các làng khác thì tổng cộng có khoảng một trăm người.

Cả làng tiễn đưa họ lên đường, các cỗ xe chất đầy đồ đạc đi phía sau. Mặc dù mới vừa hứng sáng nhưng đã nóng hầm hập, mặt trời hắt xuống làm mắt hoa cả lên và bụi bốc đầy đường, vì thế mọi người bước đi như bước trong những đám mây xám xịt, đục ngầu, ngột thở.

Jagna đi cùng với mẹ và những người khác, trông cô vô cùng tiều tụy, lúc nào cũng run rẩy trong lòng vì tiếc nuối, và vừa nuốt những giọt nước mắt đắng chát vào trong vừa nhìn Jasio như nhìn vầng mặt trời, đương nhiên là không dám đến gần, bởi bà nhạc công cùng mấy đứa em không giây phút nào rời anh, vì thế không cách gì nói được với anh và thậm chí xuất hiện trước mắt anh.

Mateusz nói gì đó với cô, rồi bà mẹ và cả những người khác cũng nói gì đó, làm thế nào bây giờ, khi chỉ một mình cô biết rằng Jasio ra đi mãi mãi, rằng sẽ không bao giờ cô còn gặp lại anh, không bao giờ nữa.

Đến chỗ bức tượng ở Podlesie mọi người chia tay nhau, đoàn hành hương ngay sau đó đi tiếp, tiếng hát mỗi lúc một xa dần và cuối cùng họ mất hút khỏi tầm mắt, chỉ thấy thấp thoáng đầu đó trên đường những đám bụi bốc cao dưới ánh mặt trời ở tít mù xa.

– Tại sao? Tại sao? – cô vừa rên rỉ vừa lê bước như một cái xác theo sau đám người đi về làng.

– Mình sẽ ngã xuống và sẽ chết! – cô vừa nghĩ vừa có cảm giác như cái chết đang đến với mình, cô đi càng lúc càng chậm chạp và nặng nề, sức lực cạn kiệt vì cái nóng, nổi mọt nhọc và sự tra tấn hành hạ khốn khổ đang đeo bám.

– Mình phải làm gì bây giờ? – cô hỏi và cảm thấy ngày hôm nay sao thật trống trải và mờ mịt.

Cô khắc khoải chờ màn đêm và sự tĩnh lặng, nhưng cả đến màn đêm cũng không mang lại cho cô cảm giác lắng dịu và bình yên, cô thơ thẩn đi lại quanh nhà cho đến khi trời hừng sáng, rồi sau đó đi ra đường làng, thậm chí đến tận chỗ bức tượng ở Podlesie, nơi lần cuối cùng cô nhìn thấy Jasio và căng cặp mắt mệt mỏi ra tìm những vết chân anh hằn lại trên con đường cát rộng, tìm lại dù chỉ bóng hình anh, thậm chí ngay cả hòn đất mà chân anh đã chạm qua.

Không thấy gì, không có gì và không có chỗ nào dành cho cô, không còn tình yêu thương và sự cứu rỗi nào.

Cuối cùng ngay cả nước mắt cũng không còn, đôi mắt bị giết chết bởi nỗi buồn đau và tuyệt vọng chỉ sáng quắc lên như hai lỗ giếng đón đau không đáy.

Chỉ họa hoằn, trong lúc cầu kinh, những lời than vãn xót xa mới bật lên từ đôi môi nóng bỏng:

– Vì sao lại dẫn đến tất cả những chuyện ấy, Chúa của con ơi, vì sao?

XIII

TÌNH cảnh ở nhà bà Dominikowa đã trở nên không thể nào chịu đựng nổi, bởi Jagna thì cứ đi đi lại lại như một người mất hồn và không còn biết gì về thế giới của Chúa, còn Jedrek chỉ vừa rảnh tay là chạy sang ngồi bên nhà vợ chồng Szymek, công việc trong trang trại ngày một sa sút và bị bỏ lơ, nhiều khi bò chưa vắt sữa cũng lùa ra bãi chăn, lợn rống lên vì đói và ngựa vừa gặm cỏ chân cầu thang vừa hí ầm ĩ bên máng ăn trống rỗng, bởi bà già không tài nào cáng đáng nổi mọi công việc, thêm vào đó mắt còn đang băng bó, nửa sáng nửa mù lòa, mới đây lại đục đầu vào một cây cọc và vì thế chẳng có gì đáng ngạc nhiên là đầu óc bà như muốn nổ tung ra bởi những nỗi lo lắng buồn phiền.

Sao lại không, bởi lẽ phân bón lúa mì đã vón cục khô cứng ngoài đồng mà không có ai cày, lanh đang cần nhổ, ruộng khoai tây cần được giẫy cỏ một lần nữa và hất thêm đất phủ lên, củi đun đã hết, dụng cụ canh tác hỏng, vụ gặt lại cận kề, công việc cần tới mười bàn tay, thế mà ở đây chẳng có ai. Bà già thậm chí đã thuê cả người làm, chính mình cũng chạy ngược chạy xuôi đốc thúc con cái đi làm, nhưng Jagna như chẳng nghe thấy bất cứ lời thỉnh cầu và giải thích nào, còn Jedrek đã hồn xược đáp lại trước những lời đe dọa:

– Tôi sẽ vắt bỏ mọi thứ và đi chu du thiên hạ! Bà đã đuổi Szymek ra khỏi nhà thì bây giờ tự mình đi mà làm lấy! Anh ấy đâu cần bám váy bà, giờ đây cũng có nhà, có tiền, có vợ, có bò và là một ông chủ đích thực từ đầu tới chân. – hấn cố tình chọc tức nhưng vẫn đứng cách xa bà.

– Đương nhiên là thằng cướp ấy có khả năng truyền bệnh cho tất cả! – bà thở dài nặng nề.

– Thật sự là anh ấy có khả năng làm mọi thứ, thậm chí Nastka cũng phải ngạc nhiên!

– Phải thuê ai đó về làm việc tạm thời hoặc thuê hẳn một người làm công... – bà thốt lên.

Jedrek gãi đầu gãi tai và dè dặt nói:

– Ôi chao, đi tìm người ngoài trong khi Szymek sẵn sàng... chỉ cần nói với anh ấy một câu...

– Đồ ngu! Mày đừng có nghén cổ lên khi người ta không đưa cốc ra mời uống! – bà gầm lên và tỏ ra cực kì đau khổ vì chuyện đó, vì dù có thế nào đi nữa cũng sẽ phải nhượng bộ và làm lành với thằng con lớn bất trị.

Song bà lo ngại nhất chính là vì Jagna, bởi đã cố tìm hiểu để biết chuyện gì xảy ra nhưng chỉ uống công. Jedrek cũng không biết, còn các bạn bè mình thì bà không dám hỏi, sợ phải nghe những lời bịa đặt rác tai. Suốt ba ngày, kể từ hôm đoàn người khởi hành đi Czestochowa, bà đắm mình vào những suy nghĩ và giả định khác nhau, giống như lặn ngụp trong bóng đêm buồn chán, mãi đến chiều thứ Bảy, khi đã cạn kiệt mọi sức lực, bà bắt một con ngỗng cắp nách đi đến nhà riêng của linh mục.

Gần tối bà về và nổi giận như một đêm mùa thu giông bão, bà khóc lóc và thở dài thảm thiết, không hé răng nói với bất kì ai một lời, cứ câm lặng như vậy cho đến sau bữa tối, khi chỉ còn một mình ở lại với Jagna, bà đóng kín cửa ra vào phía tiền sảnh và lên tiếng:

– Cô có biết người ta đang đồn đại những gì về cô và Jasio không?

– Con không quan tâm đến những tin đồn! – cô miễn cưỡng trả lời và ngược cặp mắt đỏ ngầu nhìn lên.

– Cô có quan tâm hay không cũng mặc, nhưng cô buộc phải biết, rằng không có cái gì giấu được thiên hạ! Kẻ nào làm điều gì lén lút thì lại càng bị nói nhiều hơn! Người ta nói về cô những chuyện kinh khủng mà chỉ có Chúa mới che chở nổi!

Bà kể tường tận về những điều mà bà nghe được ở chỗ cha xứ quản hạt và ông bà nhạc công.

– Ngay đêm hôm ấy người ta luận tội hấn, ông nhạc công định lột da hấn, cha xứ thì đập tẩu thuốc lên đầu hấn và để ngăn cản không cho tiếp xúc với cô, người ta bắt hấn đi Czestochowa. Cô nghe chuyện ấy chưa? Cô có hiểu mình đã làm ra chuyện gì hay chưa! – bà hét lên dữ tợn.

– Giêsu, Maria! Họ đã đánh anh ấy! Họ đã đánh Jasio! – cô bật dậy định chạy đến bảo vệ anh, song chỉ gầm lên qua kẽ răng:

– Mong sao chân họ gãy rời ra, mong sao dịch bệnh đổ ngay lên đầu họ! – Và cô bật khóc, từ cặp mắt đỏ hoe dòng nước mắt đắng cay tuôn ra giàn giụa và mọi vết thương trong lòng cũng bật máu.

Song không đếm xỉa gì đến điều đó, bà Dominikowa bắt đầu giơ gậy lên nện túi bụi vào cô và vừa đánh vừa nhắc lại mọi sai lầm cũng như tội lỗi của cô, không bỏ qua bất cứ điều gì, kể cả những chuyện xảy ra từ xa xưa và đã từng làm bà đau đớn.

– Chuyện này phải chấm dứt ở đây, cô hiểu không! Cô không thể cứ tiếp tục sống như vậy mãi! – bà hét mỗi lúc một hăng hơn, mặc dù những giọt nước mắt nóng bỏng đã chảy ra ướt đầm mảnh vải quần ngang mắt. – Đừng để người ta coi cô là con người tồi tệ nhất, đừng để người ta chỉ tay vào tận mặt mà xỉ vả! Đó là nỗi nhục nhã đối với những năm cuối đời của tôi. Ôi, sao lại nhục nhã đến thế, Chúa Giêsu của con ơi. – bà rên rỉ tuyệt vọng.

– Hình như thời thanh xuân mẹ cũng chẳng hơn gì! – cô bỗng văng ra những lời nói thật tồi tệ.

Bà già tức giận đến mức chỉ còn thốt được ra vài lời mếu máo:

– Với kẻ thánh thiện họ cũng không bỏ qua!

Bà không dám ngược đãi cô thêm nữa, còn Jagna bắt tay vào việc là quần áo chuẩn bị cho ngày hôm sau. Buổi tối trời đầy gió, cây cối rung lên xào xạc, những đám mây nhỏ ùn ùn kéo đến đầy trời, vàng trắng lúc ẩn lúc hiện, ở đâu đó trong làng các cô gái cất tiếng hát, những khúc nhạc run rẩy từ cây đàn vi-ô-lông vẳng đến nghe thật xa vời.

Bà Xã trưởng đi ngang qua ngoài cửa sổ và nói với ai đó:

– Hôm qua ông ta đi lên Văn phòng ủy ban mà đến hôm nay chẳng thấy tăm hơi gì...

– Ông ấy đi với ông Thư kí lên huyện từ đêm hôm qua. Trưởng làng báo chính ông Huyện trưởng triệu tập họ lên. – Mateusz đáp.

Khi họ đã đi qua, bà già lại lên tiếng, nhưng với thái độ mềm mỏng hơn:

– Tại sao cô lại đuổi Mateusz khỏi nhà mình?

– Bởi anh ta làm con chán ngấy, mà hấn ngời mãi ở đây làm gì cơ chứ! Con không tìm kiếm đàn ông!

– Đã đến lúc cô phải tìm cho mình một gã nào đó rồi đấy, đã đến lúc rồi! Để mọi người không còn rình mò cô nữa! Mà cái anh chàng Mateusz này cũng được lắm, hấn có đến nỗi hèn kém đâu, đó là một gã đàn ông tháo vát, trung thực...

Bà kể lể rất lâu về hấn và tỏ ý hết sức vun vào, nhưng Jagna không đáp lại câu nào, cô bận bịu với công việc và những nỗi lo âu của mình, vì thế bà già thôi không nói nữa, bắt đầu lần tràng hạt.

Ở bên ngoài đất trời đã yên ắng, riêng các hàng cây vẫn rì rào với gió, còn cối xay tiếp tục cất tiếng cọt két đều đều. Đêm đã khuya, vàng trắng chìm dưới lớp mây dày đặc, chỉ thỉnh thoảng mới hé lên vài đường viền mây nhọn nhọn và phát ra chùm tia sáng ở đâu đó xa vời.

– Jagna ơi, ngày mai đi xưng tội đi. Con sẽ cảm thấy nhẹ bớt khi gột rửa tội lỗi.

– Ở đó thì làm được gì, con không đi đâu!

– Con không muốn xưng tội à! – giọng nói của bà khản lại vì kính hãi.

– Không. Linh mục chỉ chăm chăm trừng phạt, chẳng cứu giúp được cho bất kì ai...

– Im đi, đừng để Chúa Giêsu trừng trị vì những lời nói tội lỗi như thế! Tôi nói với cô là hãy đi xưng tội ngay, hãy xin chuộc lỗi và cầu Chúa ngay đi, làm như vậy thì mọi thứ mới có thể biến đổi theo chiều hướng tốt đẹp được.

– Chẳng lẽ con sám hối như vậy còn chưa đủ hay sao? Mà con phạm vào tội gì cơ chứ? Vì sao phải sám hối? Chắc là vì chuyện yêu đương và những nỗi đau đớn của con mà con nhận được phần thưởng như vậy phải không? Tất cả những gì tồi tệ nhất trên thế gian này con đều đã gánh chịu rồi! – cô đau đớn than vãn.

Cô gái đau khổ ấy đâu có thể biết trước được rằng một cái gì đó còn tồi tệ hơn thế, bất ngờ hơn thế và bất công hơn thế sẽ giáng xuống đầu cô.

Bởi sáng hôm sau, Chủ nhật, ngay trước lễ cầu kinh, khắp làng bỗng lan truyền một tin khó ai tin nổi, đó là Xã trưởng đã bị bắt vì để thụt két của xã.

Không ai dám tin ngay vào chuyện ấy, mặc dù cứ mỗi giờ lại có thêm ai đó về làng báo tin tức mới, càng lúc càng chi tiết hơn, thế nhưng người ta vẫn chưa coi đó là chuyện nghiêm túc.

– Bọn vô công rồi nghề nghề ra chuyện nọ chuyện kia để làm trò tiêu khiển đấy mà! – những người quan trọng hàng đầu nói.

Song người ta đã hoàn toàn tin khi gã thợ rèn từ thành phố trở về và xác nhận tất cả những lời nói đó, còn buổi chiều lão Jankel đã nói với cả làng:

– Tất cả đều đúng sự thật! Trong két thiếu năm nghìn zloty, người ta sẽ tịch thu toàn bộ trang trại của hấn, nếu vẫn chưa đủ thì làng Lipce sẽ phải gánh bù cho hấn!

Điều đó làm mọi người giận sôi sùng sục, xin Chúa thương tình, sao lại có thể làm như vậy, ai cũng đang khốn khổ, không có gì bỏ vào nồi, nhiều người đang vay nợ, chỉ mong đợi được đến vụ mùa, thế mà lại phải gánh nợ cho một thằng ăn cắp nữa ư! Điều đó quả thực vượt quá sức chịu đựng của con người, vì thế chẳng có gì đáng ngạc nhiên khi cả làng như lên cơn điên cuồng tức giận, những lời nguyền rủa hăm dọa và chửi bới thì nhau tuôn ra như mưa đá.

– Đồ thối thây, đồ chó, sao mày không chết ngay đi cho khuất mắt!

– Tôi không cùng ăn chia với hấn, vì thế tôi sẽ không gánh chịu cho hấn.

– Tôi cũng vậy! Hấn ăn chơi phè phỡn, hấn hưởng lạc, còn mình thì cứ việc nai lưng ra gánh chịu! – người ta bàn tán và tỏ ra vô cùng sợ hãi, thậm chí có người sắp khóc vì quá lo buồn.

– Tôi đã để ý đến hấn từ lâu rồi và đã nói là chuyện ấy sẽ dẫn tới đâu, tôi đã giảng giải, các người không nghe và bây giờ thì tha hồ

mà nhảy múa! – ông già Ploszka cố tình nói to, còn bà vợ vừa ủng hộ vừa kể tên những người không nghe lời chồng mình.

– Mọi người biết không, Antek đã nhầm tính, để giúp đỡ ông Xã trưởng chúng ta sẽ trả thêm mỗi mẫu ba rúp nữa, nhưng vì người bạn thân thiết như thế thì dù có phải trả thêm đến mười rúp một mẫu cũng chẳng nên tiếc...

Những tin tức như thế làm mọi người buồn chán, vì vậy rất ít người đến nhà thờ mà chỉ bàn bạc và than vãn với nhau. Người ta đứng tùm tùm bên bờ rào bờ giậu, trước cửa nhà, đặc biệt là bên bờ hồ và căng óc nghĩ xem tìm đâu ra số tiền lớn như vậy.

– Chắc họ phải thổi phồng, làm sao một người có thể tiêu phí chừng ấy tiền.

– Hẳn tin ở gã Thư kí, ai cũng biết, loại ấy là người như thế nào rồi!

– Tiếc cho một con người, hẳn gây ra thiệt hại cho chúng ta, nhưng chính bản thân hẳn cũng gánh chịu tổn thất tột tệ nhất! – những người nghiêm trang nhất nói. Để đáp lại, bà Ploszkowa cố chen cái bụng to đùng của mình vào giữa đám đông và làm ra vẻ thương hại, vừa lên tiếng than vãn vừa đưa tay lên lau đôi mắt ráo hoảnh:

– Tôi chỉ thương cho vợ Xã trưởng! Một người đàn bà khốn khổ, trước đây khi còn là bà chủ vẫn vênh mặt lên với mọi người, còn bây giờ thì sao! Người ta tịch thu nhà cửa, người ta bán ruộng đất và người đàn bà khốn khổ ấy sẽ phải đi làm thuê làm mướn kiếm ăn. Chỉ mong sao bà ta sống được qua ngày!

– Chẳng lẽ bà ấy còn chưa ném đủ của ngon vật lạ hay sao! – Kozłowa thét lên hưởng ứng, nhưng bằng cách khác. – Lũ thối thầy ấy hưởng lạc chẳng khác gì các đại điền chủ phu nhân. Ngày nào họ chẳng ăn thịt! Vợ Xã trưởng thường cho đến mấy thìa đường vào

một cốc cà phê, còn rượu mạnh pha còn thơm thì uống bằng cốc thủy tinh to! Tôi đã nhìn thấy Xã trưởng chở từ thành phố về hàng sọt các loại gia vị khác nhau. Bụng họ phình to như vậy là do đâu, chẳng lẽ vì nhịn ăn chắc!

Người ta chăm chú nghe, mặc dù cuối cùng mục kia đã bắt đầu nói linh tinh chẳng đâu vào đâu. Mãi đến khi bà nhạc công nói thì mọi người đều cảm thấy lộn tai. Làm như tình cờ có mặt trong làng, sau khi nghe các cuộc bàn luận, bà ta lên tiếng như có vẻ miễn cưỡng:

– Ô hay, chẳng lẽ các người không biết Xã trưởng đã tiêu chùng ấy tiền để làm gì ư?

Người ta vội vã chen đến vây quanh và đua nhau căn vặn buộc bà phải giải đáp.

– Hấn mất tiền chỉ cho con Jagna, điều đó thì rõ quá đi rồi còn gì nữa.

Người ta không nghĩ tới điều đó, vì thế họ chỉ giương mắt lên nhìn nhau tỏ vẻ ngạc nhiên.

– Cả địa phận xứ đạo đã nói về chuyện ấy ngay từ hồi mùa xuân! Tôi không muốn kể ra, nhưng các bà cứ đi hỏi bất kì ai, thậm chí đến cả dân làng Modlica, các bà sẽ biết toàn bộ sự thật!

Và bà ta bỏ đi như không muốn tiết lộ bí mật, song mấy mục đàn bà không buông tha dễ dàng như thế, họ ép bà vào bờ rào ở đâu đó và năn nỉ đến mức bà kể hết cho họ nghe, nhưng vẫn làm ra vẻ hết sức bí mật: chuyện Xã trưởng đã mua về tặng Jagna các đồ trang sức làm bằng vàng ròng như thế nào, những chiếc khăn dệt từ tơ lụa như thế nào, những tấm vải mịn màng như thế nào, những dây hạt chuyền san hô như thế nào, rồi đã cho cô bao nhiêu tiền mặt! Dĩ nhiên là bà ta bịp bợm đến kinh người, nhưng người ta đã tuyệt đối tin, chỉ riêng Jagustynka nổi giận hét to:

- Bija đặt hoang đường, bà chỉ lừa bịp chúng tôi thôi. Chính mắt bà nhìn thấy à?

- Tôi đã nhìn thấy và thậm chí có thể thề ở nhà thờ, rằng hẳn ăn cắp vì con ấy, chắc chắn vì con ấy, thậm chí cũng có thể chính con ấy xúi giục! Con ấy sẵn sàng làm mọi thứ, chẳng có gì đối với nó là thiêng liêng cả, nó không biết xấu hổ và cũng không có lương tâm! Nó chạy rong khắp làng như một con chó điên và chỉ gieo rắc tội lỗi và bất hạnh. Thậm chí nó còn định dụ dỗ thằng Jasio nhà tôi, thằng bé trong trắng ngây thơ như đứa con nít phải chạy trốn khỏi con ấy và đã kể hết mọi chuyện cho tôi nghe! Chẳng lẽ đó không đáng sợ hay sao, đến linh mục mà nó còn không để yên! - bà vừa vội vàng nói vừa run lên vì tức giận.

Giống như tia lửa đánh vào kho chất nổ, tất cả mọi ác cảm đối với Jagna, cùng mọi ghen ghét tức giận và cả hận thù nữa lập tức bùng lên mạnh mẽ, người ta thì nhau kể lại những gì họ giữ trong lòng từ trước đến nay, vì thế không khí bất ngờ trở nên sôi sục. Mọi người đua nhau gào thét mỗi lúc một hăng hái hơn.

- Sao lại để mảnh đất thiêng của chúng ta chứa chấp một đứa như thế!

- Ông Maciej chết vì ai? Các người cứ thử nhớ lại xem!

- Cả làng sẽ phải gánh chịu sự trừng phạt vì con đàn bà khốn nạn ấy!

- Thậm chí cả đến linh mục mà nó còn định dụ dỗ vào con đường tội lỗi! Giêsu ơi, xin Người rủ lòng thương hại chúng con!

- Vì nó mà đã xảy ra biết bao nhiêu vụ đánh lộn chửi bới, xúc phạm cả đến Chúa!

- Nó truyền bệnh cho cả làng! Vì nó mà người ta xỉ vả cả làng Lipce!